

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòṅ

Shúu Fù

Mo kí dzààn kì kiíyín jì wìwìr ve vìr msòṅ ví dzà á fómo Nyù y wùn à jì ghay ṅgàṅ seé kfəə wìr msòṅ sí dzà kinsàṅ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaán é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéṅ wùn à nyaán fó ghay wìr msòṅé kù dìnèṅ ne laàyeé a dzè wo lì nyàm se kwa' wo wù bivirin vífí vé wíri wùn à wòṅ wo wíri kì kër fó a yu vijur ve kisurṅnìn keé ṅgèṅgèr wùn à Bìímée, a'fó a dzà là fan wùn à fo kitan kì sììn kì kiíyín jì dzà á shíí wo tavín wo wìr dzàm,

Mo kí dzààn é shíí jì nsər kìn á ghay wìr msòṅ fo wíri shwííy kilòṅ e wíy e rər sí bì' fo bó á yò' dzàà kër dzàà yimò' fòo sà vitú vév fó sa' vitaaví wùn á nəsí,

Mo kí dzààn é shíí fòo yìi é vitúm vi wáa kòṅnén,

Mo wír veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayì fèrìn ne nsər fòo sàà bìímé yév e kùm kinsèṅ ke gháy wìr nsòṅ, fòo dìn wìwìr wùn à viku'ù y vé wìr, à viréṅrén vé lùmèn w'n wííy, e kfèn wáy wáyín jì kiku'úyí ke wòṅ wùn à Dzə'em ye juṅe dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzààn ṅgàṅ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu jì á wíy suusín wo', e so fo wìr dzàm wáa ker ghevém e kfən a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzà'm kiíy ghay sìn wùn à vitaaví vin ví, kí dzà é shíí fo ṅkà'mé vèn wáa dzə eyiìn,

Mo kí dzààn ben,

Dzə'am Ye Ku'ùne

Nèn fùn

Sá'yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòṅ Rən, jì mfi' njiìn yee réṅ fo wíri wùn à vitúm vi vidzàm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatì veé wòṅ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzàm e vífí, a wíy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duṅrii fó a tavír ghevém gháy sìn wùn a vitaaví vin ví, shishár shishàr, e mvém wón wùn ákitu ke nsay fó yìi, aá kiíy e kfən a lèm kijuujùn e mvèm wìr veé vitum ve dzəəṅ ṅgàṅ sì wún à wír veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzàà wìr dzàm réṅrén fó ghevəm wùn à fó ghà y, á yo' dzàà wìr msòṅ jì kwàn. Wìr dzàm k̀m k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífí, a wù kër fó a yìi e wùmò' woo wìr moo fər və.

2

Wìr dàm kër ghay wùn à vitaaví ví vidzàm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm rām, nshòm, kìn lumèn kìn Wííy, kìn lám, bìímé yee kùm Nyù y, dzəə sa', kwa'tì sí mó'sí, kitúm wùn à ṅkè' se dzə'am sì, kéṅ, kidzəáy kìn anta' á mó'ó.

3

Wìr dzàm kër vitaaví fó a dzə e tin, fòo yìi mo wù ta' a yìi e kfən a dzə e kìnèṅ.

4

Wír yò' kér fó a lim vikwàn, kìn a lim lim yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfinè wír msòṅ, kìn dzà é dzàa rāné yò' kér fó a dzà.

5

Á yò' kér fó a nyàvri e wír a yù kḡā kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzà á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzàm kər ghay virá' vidzàm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzàm dzà réṅréṅ é sar nsər. A nsər kér fó a shìy wun réṅréṅ là nya'. Nsər kér fó a kìn wír dzàm réṅréṅ là nya' e ghan se kinyà' kì nān ne e nèn bvà' sá' wír msòṅ rān. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntéṅ.

8

Wír dzàm kər ghay ji nsər yee wòṅ nāá e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvà'an nsər ye wonje foon kìn ye yì dzààn é ṅwà' nsər woó wòṅ, ji yì wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wìy koò wír e fìn e lav, e nà'sì kìn e jùm fo wòṅ, a bó nsər yee wòṅ yo' bìimé.

10

Wír dzàm kər ghay réṅréṅ fo á sá' nsa'rà là kilo', a wù kər ghay ji á sá' á nsa' rā é lav nsa' yee ṅgèṅgèr ye yì tíy fo wun kitu, kḡān sá'nsa' réṅréṅ mo yì dzààn là kilo' fòo dìn vitaáví ve wù kéri wùn à vinyo ve wù kər fòo yù vi wùn à nsa' yee kùm wun.

11

1. Wír dzàm wo á toyin wun e kinyó kər ghay fo kwa'tii wáa dzà ji wù dzà á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ṅgèṅgèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun réṅréṅ mo nsər dzààn, e bóo yen jay vā bì' fo dzààn fen fo dzà dzáá sí fààsín fòo sà wun.

2. Bó yò'dzà á koò wír ji bì' fo wù bù'un kinyo, kìn dzà kinyo kee là ndzàn ke á gov wír sho, e sar nsər wóṅ kìn yee kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy kì kooyin, a bó yò' dzà á fò ṅge' là' ye yì shaa kinyo ke ṅwèrín kì bù'un e ghan se kinyo kì kì kooyin.

12

Á yò' kér fòo nāà e wír kiliti ké dzá'ə'm, kḡā', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvám rá, kìn yìr rá, a bó yò'dzà mo nsər ta'à. Wír dzàm kər ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzàm kər ghay fó a ghan a shiíy ááwunee mvàm won mo wù koné.

2. wír dzàm kər ghay fòo fā fo wòṅ wúmó'ó kìn fo vāá, e kḡān a ker vitaáví fòo kḡān e bàṃ e wun wòṅ.

14

1. Wìr dzàm kër ghay wo dzà wù wàa tà' e kfàn a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyrì wìr kìn dzà é kitum kiné kí.
2. Kibeèy kin ki yò'dzà kí wàa dzà fo wír vee mo a nyén fo nsa' se bó sí yo' kùm dzà sa' yéè wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíi wùn à nsar se vintati veé kitu ke nsay.

15

1. wìr dzàm kër ghay e wun wòn fó a dzà wan Nsay.
2. Bó nsar yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghàyy moo wan nsay kìn fóo sha'nín ghay vá fo wù kúvsín kitúm kfá (won vá')

16

1. Vilum wùn à Vikiy ve á kuyin ne là biíy kùm ráam, won wùn à biímée, á kër ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kfá. Áwune kër vitaávi réhréj é ghan sé tátí vijin, e mvàm dzà'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.
2. Tátí vijiné kù dzá cá' a dzà cá' a dzà fo Wiíy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzà á wàa dzà.
3. Kfá dzà fómo Nyúy, a kfàn dzà kintati ke ngwàrin wòn, a kitúm wùn à wonje kër fó a kìn.

17

1. Wìr dzàm kër vitaávi fó a ker vífá vá fo wun kitu réhréj mo dzà wù wàa ker e kintati wùn à wír á mó'ó.
2. Nsar yo'biimé ji wìr wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun kej.

18

Wìr dzàm kër ghay fó a ker kwa'ti rá, vífí vá wùn à biímé rə́. Ghay ráne tátí vitaávi vee fóo kuvsín dzà biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintati wùn à wír á mó'ó wùn à é ngèngèr kìn kintati fóo dìn biímé rá moo é dùnrì, e yìi, e ghvəm wùn à fóo lèm nsar.

19

Wìr dzàm kër ghay fóo shù kinyo wùn à fóo suúy kwa'ti rá; ghay ráne fó vitaávi fo wìr wáa tiy e wun nshù là kinjivir wùn à fóo tà', e səsí, e kfàn sàmèr sá'ka wùn à kwa'ti si e dzà see mo sá'ka yìi ghánen sho e kitu ke nsay là biíy.

20

1. Wìr dzàm kër ghay fóo tarnín wùn à wíri e kfàn tátí kintati ke dzà'əm yee nyaán.
2. Lá wìr yò' kàn wír ji wù tátí á kintati ke bó yò' dzàən koñ rá.

21

1. Wìr dzàm kër ghay fóo a dzà e mvàm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn fóo sho' wíri aá li kirá' kfá.
2. Wìr dzàm kër ghay réhréj fóo li kinyo kfá e dù sho e virə' vé lìm vee wun wòn aá ka'ay.
3. Tím sa' yéè wònje wiyy a dzà, a dzà mo wíri koñè. Koñ ráne wiyy a dìn wún é dzà ye á wiyy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí ráne wiyy a yìi wìr dzàm wo wù kuyin ne wùn à viréhréj ví, aá wiyy a sho' e kiliti kìn é dzà yee réj yimò' ye yi shwinen rən.

22

Wir dzàm, moo wír woó wòn kér ghay ló a dzà e kinèn, e klàn a yen ji woŋe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kin wun réŋréŋ mo káv kìn kéŋe dzàà'n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzàà keŋ, dzà'àm wùn á líí woŋ wov ve dzààn ku fó wun viwír wùn, wùn à ghwáme.

23

- 1. Wir dzàm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfáa lim ye wù koŋè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzà e kinèn fó kibun ke lim.*
- 2. Wir dzàm wo wù lim lim réŋréŋ kér fó a ker vila'ày réŋréŋ là nya'.*
- 3. Wir dzàm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee réŋ ve ví gheenén wun ve dzà ví tòòm wun wùn à kfáa rəá ji a dzà yí wáa ker viwír ve wir msòŋ, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzà se sí wáa kìn dzà'àm rá.*
- 4. Wir dzàm kér ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatí ve ví kin lim rá vee wun kòn.*

24

Wir dzàm kér ghay fóo meémè fo shuu lim a yíi kifá ke wù koŋè, e tátí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzà si gheénén wùn à vishiíy ve bam vi, a meemè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

- 1. Wir dzàm kér ghay fóo a ker dzà'àm ye yí wáa dzà e gheénén fóo yíi é wún wun wáa dzà e távín wùn à kfáa rəá, moo fó viyikír, ndzà, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sà wun, e kfàn a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lim, se yàsí, sé ndzám, sé vinjfa, sé vidzàànè kìn kighà' woó dzà'àm wo wù shaàne vitaávi vá.*
- 2. Yiy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsá yee jeéyí. Wón adzàm ve a dzààn kìn é mvàm tátí vijin kìn é visàkii kér ghay réŋréŋ fó a dzà à kinèn é dzà'àm.*

26

- 1. Wir dzàm kér ghay fóo ye'éy ŋwà'. Yé'éy ràne kér fó a dzà kisán, a kí fèm ghà'é le, e ŋkè'se á dzàá yiy yé'éy sho yíyin. Ŋkè' yé'éy ye yiyin ràn kér fó a dzà kù fo wir dzàm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzà tèéter fo wir dzàm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn si wiy a dzà fo wir dzàm reŋréŋ mo vífíí vá ví dzààn.*
- 2. Shíí ŋwà'wo ye'éyíne kér fó a dzà fóo yíi é wir kíiy wùn à fóo tavír ghwám yee kùm ghay wùn à vitaávi vé wir msòŋ ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lí vinyo fotèr, a kuyír vinjkar e vitúm vidzàm ví mvàm, e mvàm kfáa se wir msòŋ kìn vitatí ve dzàà biímé Nyìy, e kdàn a tavír lim se kintatí ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèm nyaán.*
- 3. Atàr wùn ààyìyí kér ghay fóo sho' kfáa ye'éy ye dzà á wáa fo e wón véví.*

27

- 1. Wir dzàm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lìi woo wun wòn, e kfàn a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.*
- 2. Wir dzàm kér ghay fó dzà e kinèn fó yir wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzà yé tàr vinyò, sán wùn à yé fèr kiwoo.*

28

Wir dzàm kér ghay fó a ker nyaán e wun wòn wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaávi vá ví mo sá' ràne suuyin.

29

1. Wìr dzàm kër fó a lìm, a dzà e wun kilin bì'fo dzààn fó cá'cá' fo dzà wù kù'yír kitú kfǎ là kinjivìr.
2. Mo wìr dzàm dìn ghay sìn wùn à vitaáví vǎ ví, wiy a sàr cá' vinyo vee mo nsər suuyì, e fí' a kìn kiy wùn à ghvǎme fo ghây wùn à vitaáví vé wìr á mó'ó wùn à fòo runér rénrén mo lìi wo jun, nyaáy woó wòn wùn à dzà'əm ye jun e wòn wo wìr dzàm kër ghay shoo ta'à.
3. Bó yò'dzà a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzà shó e sa' fèn ke dzà kitúm, kintatì kìn wír wù bìnér jì kí fó wun vitaávi jì wù wàá yìi á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaávi ví ve á saɲen é sa'fèn.
